

502.7(082)
P32

Регіональні проблеми
природокористування
та охорона рослинного
і тваринного світу

ЕКОЛОГО-ТАКСОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ НЕМАТОДОФАУНИ ШАХТНИХ ТЕРИТОРІЙ КРИВБАСУ

М.Т. Зарудієва, Д.М. Волков

Криворізький державний педагогічний університет

Вивчення видового складу ґрунтових та рослинноїдних нематод проведено в 2002 році на територіях шахтних дворів: шахти "імені В.І. Леніна", "Батьківщина", "Гігант" та на складі чорнозему Південного гірничо-збагачувального комбінату (ПівдГЗК). Проби ґрунту відбирались стаціонарно за загально визнаною методикою: горизонти 0-5, 10-15, 20-25 та 30-35 см в чотирикратному повторі. Об'єм проби ґрунту для аналізу – 15 кубічних сантиметрів. Експозиція виділення нематод з ґрунтових проб – 24 години. Проаналізовано 64 проби.

За період дослідження виявлено 21 вид нематод різних екологічних груп: параризобіонти – *Wilsonema rara*, *W. otophorum*, *Thornenema uniformis*, *Eudorylaimus microdorus*, *E. maritus*, *Discolaimus major*; еусапробіонти – *Rhabditis brevispina*; девісапробіонти – *Chiloplacus propinguus*, *Ch. nanus*, *Cervidellus serratus*, *Stegellata cancellata*; фітогельмінти- *Tylenchus filiformis*, *T. leptosoma*, *T. minutus*, *Ditylenchus miceliophagus*, *D. misellus*, *Helicotylenchus digonicus*, *Pratylenchus penetrans*, *Aphelenchoides parietinus*, *Xiphinema pachtaicum*.

Територія шахтних дворів характеризується своєрідним кількісним та якісним складом нематод. На території шахти імені В.І. Леніна представлені такі екологічні групи: параризобіонти – 1, девісапробіонти – 3, фітогельмінти – 5 видів. Територія шахти "Батьківщина": параризобіонти – 3, девісапробіонти – 2, фітогельмінти – 4 види. Територія шахти "Гігант" – параризобіонти – 1, девісапробіонти – 2, фітогельмінти – 4 види. Домінуюча екологічна група – фітогельмінти.

Склад чорнозему ПівдГЗК відрізняється кількісно і якісно від попередніх біотопів тим, що домінуючою екологічною групою виступають параризобіонти – 3, девісапробіонти – 1, фітогельмінти – 1, сапробіонти – 1 вид. Але сапробіотичний вид *Rhabditis brevispina* в даному біоценозі в пробах переважає (всього виділено 37 особин нематод, з них – 21 особина даний вид). Це свідчить про те, що в цих умовах проходить процес ґрунтоутворення набагато краще ніж на територіях шахт, де сапробіотичні види відсутні повністю, які відповідають за процеси ґрунтоутворення.